

5774

Torah from Around the World

אם אין קמה אין תורה ואם אין תורה אין קמה

Alles is voorzien, en vrijheid is gegeven. De wereld wordt geoordeeld met goedheid. En alles naar de meerderheid van goede daden. En sommigen zeggen: We weten niet hoe de daden worden geteld.

(Spreuken over de Fundamenten [Pirké Avot] 3:15, uitgave Amphora Books)

Sjabbat 19 april 2014 / 19 nisan 5774: Sjabbat Chol HaMoëd, Sjemot 33:12 - 34:26,
Bemidbar 28:19-25

Tanach: blz. 178 – 181; 329

Haftara : Jechezkeel 37:1:14

Tanach: blz. 1114 - 1115

Traditioneel wordt (ook) Sjier haSjieriem, Hooglied, gelezen op Sjabbat Chol HaMoëd
Pesach

Commentaar: Rabbijn Tamarah Benima

Op de Sjabbat die midden in de Pesachtijd valt, wordt Sjier haSjieriem gelezen, of de eerste 14 verzen van hoofdstuk 37 van Jechezkeel. De teksten zijn totaal verschillend. Hooglied bezingt de liefde, het verlangen, de schoonheid. De profeet Ezechiël beschrijft beelden die hij kreeg toen hij trance was. De 'geest Gods' voert hem mee - een andere manier van zeggen dat hij een 'verhoogd bewustzijn' krijgt, waarin hij de toekomst ziet. Is dat mogelijk? Ja, sommige mensen hebben dat vermogen. (Vroeger werden ze profeten genoemd, als ze naar buiten traden, nu worden niet weinigen van hen vaak, in mijn ogen ten onrechte en helaas, geclassificeerd als psychiatrisch ziek). Jechezkeel ziet een vallei waar de botten van het joodse volk liggen. Meer dan wat losse delen van hun skelet is er niet van overgebleven.

De Eeuwige legt Jechezkeel de retorische vraag voor: "Mensenkind, kunnen deze beenderen weer tot leven komen?" Het is een vraag die Mosjé zich waarschijnlijk ook heeft gesteld toen hij zijn geknechte joodse broeders en zusters (en de niet-joodse onderdrukten die met de Bné Jisraeel mee uit Egypte wegtrokken) zag voordat hij aan zijn taak begon: 'Hoe krijg ik ooit nog leven in deze verslagen, gedemoraliseerde, door angst en zorgen bevangen menigte? Wat moet er van deze mensen worden? Wat kan er van hen worden? Krijgen zij ooit hun levensvreugde terug?'

Tijdens de seider wordt verteld dat onderdrukking van alle tijden is. De haggada laat de onderdrukking bij Laban beginnen. Opmerkelijk genoeg in de eigen familie: de oom die de neef wil 'verslinden', dood maken dus, zodat er voor Ja'akov geen toekomst zal zijn. De haggada had ook eerder kunnen beginnen: bij Esav, die zijn broer wilde vermoorden nadat Ja'akov hem het eerstgeboorterecht en de zegen van de eerstgeborene had ontfutseld. Of, de haggada had bij Ja'akov zelf kunnen beginnen die door de ontfutseling Esav van een spiritueel en materieel completere toekomst berooft. Maar hoezeer de rabbijnen doorgaans de oorzaak voor ellende bij onszelf leggen (vijanden worden gezien als instrumenten van de Eeuwige, die Jisraeel straft omdat het niet volgens de mitswot leeft), met Pesach zijn vijanden gewoon vijanden: mensen die het slechte willen en die hun slechtheid uitleven op het joodse volk. Dus beginnen we bij Laban, want die ervaren we niet als familie. Zijn dochters zijn onze aartsmoeders, maar hun vader is niet 'een van ons'.

Het is logisch dat de vijanden niet worden beschouwd als helpers van de Eeuwige. Immers met Pesach ligt de nadruk op Gods verlossende kracht. Met Pesach strijdt de Eeuwige met al zijn middelen tegen de wolven en beren, de leeuwen en hyena's in mensengedaante, om zijn lammetjes en geitjes uit de bek en klauwen van hun belagers te houden. Ja'akovs nakomelingen zijn een am segoela, Gods bezit, Gods eigen kudde en net als een herder is de Eeuwige vervuld van liefde voor het chad gadja, het geitenbokje dat Hij in zijn goddelijke armen draagt en over de drempel van de dood weer tot leven brengt. Het lied over de overwinning van de dood sluit niet voor niets de seider af. En het toekomstbeeld van Jechezkeel sluit daar dus mooi bij aan.

Voor velen was na de Sjoa de stichting van de staat Israël een verwerkelijking van dit profetisch visioen: van het joodse volk in Europa was niet veel meer over dan wat botten. Letterlijk en figuurlijk. Wat restte van het joodse leven leek veel op een geraamte, waaraan weer vlees en bloed moest komen, en dat een nesjomme moest ingeblazen krijgen. En wat is nesjomme uiteindelijk anders dan liefde: liefde voor de ander, liefde voor gerechtigheid, liefde voor kennis, liefde voor schoonheid, liefde voor vrede?

Sjier haSjieriem is een oefening in liefde. Na onderdrukking en slavernij, na opgejaagd te zijn en gevangenschap, na alle pogingen om het leven en de wil tot leven uit te wissen, is het moeilijk om te geloven in liefde. Of om je eraan over te geven. Terwijl dat toch moet. Vlees op de botten, bloed door de aderen is niet genoeg. De roeach, de levenslucht die God en mens verbindt moet ook weer ingeademd worden. Als die stroomt, wordt het hart verwarmd, weet men waarvoor men leeft. Als die stroomt, kan de liefde naar buiten stromen, naar de ander, zodat verbinding ontstaat; verbindingen die gemeenschap mogelijk maken. Een gemeenschap van mensen, een gemeenschap met God. Een relatie die in Hooglied wordt beschreven als ideaal, als visioen, maar ook als realiteit. De Eeuwige en wij houden van elkaar. Dat is waarom Hij strijdt voor ons en wij voor Hem. Soms moet dat een strijd met wapens zijn, als de vijand daadwerkelijk moordzuchtig is (kijk naar de wereld zoals hij nu is), maar idealiter is

de strijd een zachte, als we voor tikkoen olam gaan, dat wil zeggen als we geweldloos onszelf en de wereld herstellen en genezen.

Chag sameach, een kosjere Pesach gewenst.